Gemeente Amsterdam

Vraag 5.26 Uitbreiden gratis OV voor jongeren tot 18 jaar

Mbt uitbreiden gratis OV voor jongeren tot 18 jaar. Wat kost:

a. gratis OV uitbreiden voor iedereen tot 18 jaar?
b. gratis OV uitbreiden voor iedereen tot 18 jaar met een stadspas?
c. Gratis OV uitbreiden voor iedereen die naar de middelbare school gaat tot het halen van een diploma, dus totdat je een OV-jaarkaart krijgt?

Hierbij:

d. Hoeveel tijd kost het om in te voeren?
e. Schets de mogelijkheden en financiële gevolgen als we werken met een ingroeipad, dus de leeftijd jaarlijks stapsgewijs verhogen om uit te komen op 18?

Antwoord (max. 1 A4)

Governance Vervoerregio en Gemeente Amsterdam
Binnen de OV-governance is de Vervoerregio verantwoordelijk voor het openbaar vervoer in Amsterdam en daarom voor de tarieven en eventuele kortingsacties van het openbaar vervoer. De Vervoerregio ontvangt budget van het rijk voor de exploitatie van het OV (concessies); de gemeente Amsterdam niet. In die zin is het zuiver dat kosten van gratis OV gedragen worden door de Vervoerregio, en dat besluiten hierover worden genomen in de Regioraad.

De gemeente Amsterdam kan er echter voor kiezen gratis openbaar vervoer voor specifieke doelgroepen te financieren, maar daarmee wijken we af van de huidige governance-afspraken. De gemeente Amsterdam heeft er voor de periode 2024 tot begin 2027 voor gekozen om de financiering van gratis OV voor kinderen van 4 tot en met 11 jaar op zich te nemen. Ook is er een regeling voor AOW-minima met een Stadspas.

Huidige regeling Gratis OV voor kinderen
De huidige regeling 'GVB Kids vrij' loopt t/m 3 januari 2027. In 2026 dient het college een besluit te nemen over een mogelijk vervolg. Met het structureel beschikbare budget van 1 miljoen euro zijn verschillende opties mogelijk qua looptijd (aantal dagen) of geldigheid van het reisproduct (aantal uren). Het budget is niet toereikend om een heel jaar gratis ov voor kinderen aan te bieden. Een structurele invulling van gratis ov gedurende het hele jaar kost circa € 3 tot 4 miljoen per jaar in de leeftijdsklasse 4 tot en met 11 jaar. Deze doelgroep bestaat uit circa 60-65 duizend kinderen. Het reisproduct is te gebruiken op doordeweekse dagen tussen 07.00 en 21.00 uur. Het structurele budget is op dit moment aangevuld met een incidentele bijdrage. Deze incidentele bijdrage loopt af per 3 januari 2027.

Afstemming met Vervoerregio en GVB
Voor de beantwoording van de vragen is informatie opgevraagd en afstemming gezocht met de Vervoerregio en GVB.

GVB
GVB geeft in een reactie aan op korte termijn geen inzicht te kunnen geven in de financiële effecten van de vragen. In 2023 heeft GVB wel een doorrekening voor gratis OV voor verschillende doelgroepen opgeleverd. GVB heeft de volgende reactie gestuurd:

De doorrekening voor gratis OV is een aantal jaar geleden gesteld aan GVB. Een update van deze informatie kost tijd en kan niet binnen enkele dagen geleverd worden. Daarbij geldt ook voor deze vraag dat er een groter speelveld betreft dan alleen de kosten van een dergelijke wijziging. Om deze vraag te beantwoorden hebben we nog meer parameters waar rekening gehouden moet worden. Denk hierbij onder meer aan de ontwikkeling van reisproducten, het feit dat gratis OV een ander reisgedrag oproept en dat er interfaces zijn met andere reisproducten.
Ook dit is dus veel meer dan een financiële vraag, waarbij we ook rekening moeten houden met de

rol van de opdrachtgever en de verantwoordelijkheid richting randgemeenten vs. de rol van de stad Amsterdam.

Vervoerregio

[redacted] De twee aandachtspunten die de Vervoerregio hierbij noemt zijn: de kans op misbruik is groot en de groei van het aantal reizigers in het OV zal aanzienlijk worden. De groei van het aantal gebruikers in het OV kan niet zomaar opgevangen worden binnen de concessie en zal negatief uitpakken voor het reiscomfort.

Ambtelijk antwoord op de gestelde vragen
In aanvulling op de berekening van de Vervoerregio is ook door de ambtelijke organisatie van de gemeente een inschatting gemaakt. De informatie en bedragen zijn slechts indicatief. Voorwaarden en ontwikkelkosten aan de kant van de OV-partners zijn niet meegenomen. Ook maatschappelijke kosten (m.b.t. gezondheid) en kosten voor uitvoerend personeel (door toename OV-gebruik) zijn niet meegenomen. [redacted] Ook houden we rekening met een andere doelgroep: jongeren van 12 tot 18 jaar hebben een ander reispatroon dan kinderen tot en met 11 jaar. Deze leeftijdsgroep reist zelfstandig, legt gemiddeld langere afstanden af en reist vaker. Daarnaast hanteert GVB voor deze doelgroep het volwassentarief.

5.26 a Wat kost gratis OV uitbreiden voor iedereen tot 18 jaar?

[redacted] De uiteindelijke kosten zijn afhankelijk van het aantal deelnemers en het gekozen product.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De doelgroep groeit met 48.700 jongeren bij uitbreiding van het reisproduct tot 18 jaar;
- Het reisproduct kan online en fysiek aan de balie van het Stadsloket aangevraagd worden. Het is de verwachting dat het merendeel de aanvraag online doen zal doen. Voor een fysieke aanvraag zal Dienstverlening naar verwachting een bedrag van circa €100 per aanvraag in rekening zal gaan brengen
- Aanpassing van de maximale leeftijd vraagt weinig organisatorische capaciteit vanuit de gemeente, omdat bestaande infrastructuur kan worden gebruikt.

Gemeente Amsterdam

5.26 b Wat kost gratis OV uitbreiden voor iedereen tot 18 jaar met een stadspas?

[redacted] De uiteindelijke kosten zijn afhankelijk van het aantal deelnemers en het gekozen product.

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De doelgroep bestaat uit 12.676 jongeren in de leeftijd 12 tot 18 jaar die in aanmerking komen voor gratis OV op basis van het stadspascriterium (gebaseerd op 130% van het sociaal minimum;
- De uitvoeringskosten worden hoger omdat een API (digitale controle) moet worden ingebouwd ter controle of het kind een geldige Stadspas heeft. Deze kosten zijn eenmalig €20.000;
- Het reisproduct kan online en fysiek aan de balie van het Stadsloket aangevraagd worden. Het is de verwachting dat het merendeel de aanvraag online doen zal doen. Voor een fysieke aanvraag zal Dienstverlening naar verwachting een bedrag van circa €100 per aanvraag in rekening zal gaan brengen

5.26 c Wat kost gratis OV uitbreiden voor iedereen die naar de middelbare school gaat tot het halen van een diploma, dus totdat je een OV-jaarkaart krijgt?

- De doelgroep bestaat uit 49.000 middelbare scholieren. Let op: dit aantal is hoger dan het aantal jongeren van 12 tot 18 jaar omdat er ook scholieren van buiten Amsterdam in Amsterdam naar school gaan. Hiervoor moet dus een andere registratiemethode worden opgezet.
- Voor middelbare scholieren is handmatige controle nodig, aangezien er geen digitale database beschikbaar is. De uitvoeringskosten worden daarmee hoger dan de eerdergenoemde opties. De verwachting is dat de kosten die directie Dienstverlening maakt €40 per aanvraag hoger zijn.
- [redacted] maar daarbovenop komen hogere uitvoeringskosten vanwege de extra checks.

5.26 d Wat kost gratis OV uitbreiden voor jongeren tot 16 jaar, alleen doordeweeks van 7 tot 19 uur

- De doelgroep van 12 t/m 15 is een derde kleiner dan de groep van 12 t/m 17

[redacted]

[redacted]

5.26 e Hoeveel tijd kost het om in te voeren?

De doorlooptijd voor invoeren van een uitbreiding is afhankelijk van factoren zoals de gekozen variant, onderhandelingen met het GVB, de beschikbaarheid van externe partijen, de benodigde communicatie, aanpassingen in gemeentelijke systemen en aanpassingen in systemen GVB. Er moet rekening worden gehouden met een periode van 6 maanden die kan oplopen tot een jaar.

Het aanpassen van alleen de leeftijd in de gemeentelijke systemen (via raadpleging van de BRP) kan relatief snel worden uitgevoerd. Het invoeren van een reisproduct voor jongeren met een Stadspas en middelbare scholieren vergt echter meer tijd. Voor de optie met de Stadspas wordt

verwacht dat de invoering minimaal zes maanden in beslag neemt, omdat dit afhankelijk is van de capaciteit van externe partijen.

5.26 f Schets de mogelijkheden en financiële gevolgen als we werken met een ingroeipad, dus de leeftijd jaarlijks stapsgewijs verhogen om uit te komen op 18?

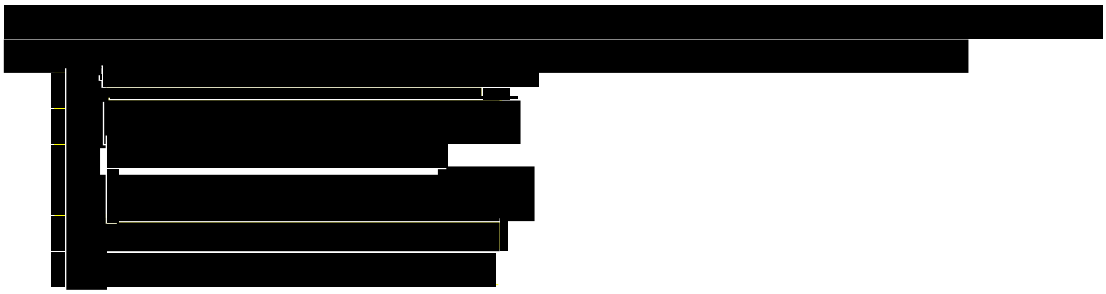

Financiële en personele gevolgen

Geef hier aan wat eventuele financiële consequenties zijn qua investeringen en/of exploitatie.

Breng daarbij, waar van toepassing, apparaatslasten (incl. overhead) en implementatiekosten in beeld.

Zonder doorrekening en uiteenzetting van de verschillende uitvoeringsopties door het GVB is het niet mogelijk onderstaande tabellen in te vullen.

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030	structureel

Als er sprake is van een toe-of afname van personeel, geef dan aan hoeveel FTE het betreft.

Personele consequenties	2026	2027	2028	2029	2030	structureel
Aantal FTE* dat samenhangt met stoppen met intensivering of beleid						
Aantal FTE* dat samenhangt met starten met intensivering of beleid						
Incidenteel**?						
Zo ja, tot wanneer?						

* Dit betreft het totale aantal te verwachten fte's, ambtelijk en inhuur.

**Incidenteel houdt in dat er een link is tussen de tijdelijke impuls met incidentele middelen. En heeft daarmee een expliciete einddatum.